

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Koenfusion: Silvio for President

Bartels, K.

Citation

Bartels, K. (2003). Koenfusion: Silvio for President. *Bestuurskundige Berichten*, 18(4), 7.
Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3211103>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3211103>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

elementen, namelijk 'bestuurlijk' en 'vernieuwing'. Het begrip 'vernieuwing' kan omschreven worden als 'het geheel of ten dele nieuw maken, dan wel het oude, het versleten, het onbruikbare vervangen'. Hieruit blijkt het 'hoera'-gehalte van de kreet bestuurlijke vernieuwing. Het impliceert namelijk dat de gedateerde, onbruikbare manier van werken vervangen wordt, en wie wil dat nou niet? Vernieuwing is wat dat betreft niet alleen een verandering, maar juist ook een verbetering (Nelissen, 1996:19).

"... het 'hoera'-gehalte van de kreet bestuurlijke vernieuwing"

Het adjectief 'bestuurlijk' verwijst naar het openbaar bestuur in zijn algemeen, dat wil zeggen alle overheidsorganen. Rosenthal verwijst naar alle structuren en processen, waarbinnen bindende beslissingen genomen worden (Rosenthal, 1996:20).

Bestuurlijke vernieuwing heeft dus impliciet te maken met het verbeteren van het functioneren van het openbaar bestuur. Bestuurlijke vernieuwing moet niet verward worden met andere soorten vernieuwing als staatsrechtelijke vernieuwing en politieke vernieuwing. Hoewel deze begrippen vaak naast elkaar gebruikt worden, betekenen ze iets anders. Via een korte definiëring van deze soorten vernieuwing probeer ik begripsverwarring te voorkomen.

De Jong beschouwt staatsrechtelijke vernieuwing als de institutionalisering van de resultaten van politieke en bestuurlijke vernieuwing in het constitutionele systeem (De Jong, 1993:97). In andere woorden is staatsrechtelijke vernieuwing het wettelijk vastleggen van politieke en bestuurlijke vernieuwing. Voorbeelden van staatsrechtelijke verandering zijn het

aanpassen van het kiesstelsel, departementale herindeling, een gekozen burgemeester, of een aanpassing van de ministeriële verantwoordelijkheid in de grondwet.

Staatsrechtelijke vernieuwing wordt vaak verward met politieke vernieuwing. Bij politieke vernieuwing gaat het echter om vernieuwingen in het politieke systeem (politieke partijen, politieke organen, politieke besluitvorming en de relatie politiek-burger). Dit is dus ook iets anders dan bestuurlijke vernieuwing, want daarbij gaat het om veranderingen in het bestuurlijke systeem (overheidsorganen, ambtelijke procedures, bestuurlijke besluitvorming, relatie openbaar bestuur-burger) (Nelissen, 1996:24). De Jong ziet politieke vernieuwing puur als instrument voor een herstel van het vertrouwen tussen kiezers en gekozenen (De Jong, 1993:97). Frissen betoogt dat politieke en bestuurlijke vernieuwing onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Bestuurlijke vernieuwing noodzaakt volgens Frissen politieke vernieuwing. Het openbaar bestuur vernieuwt zich volgens Frissen in een hoog tempo uit de noodzaak zich aan te passen aan haar omgevingseisen (burgers, bedrijven en maatschappelijke groeperingen). De politieke vernieuwing blijft echter achter,

Minister De Graaf

aangezien zij niet genoeg druk ondervindt van haar omgeving (de kiezer) (Nelissen, 1996:25). Frissen schreef dit in 1993, inmiddels ziet de politiek na Pim Fortuyn ook in dat zij moet vernieuwen om het vertrouwen van de kiezer terug te winnen. Een minister van Bestuurlijke Vernieuwing kan geïnterpreteerd worden als een stap in die richting.

Hopelijk ben ik er in geslaagd om het begrip bestuurlijke vernieuwing te verduidelijken. De term bestuurlijke vernieuwing is in de jaren '90 opgekomen uit de gedachte dat het openbaar bestuur aan revisie toe was. De overheid slaagde er niet in om efficiënt te werken, het contact met burger was verloren en de kwaliteit van de dienstverlening bleef achter. Bestuurlijke vernieuwing was noodzakelijk en vele commissies hebben een aanzet tot vernieuwing gemaakt. Meer dan tien jaar later is er zelfs een minister van bestuurlijke vernieuwing in de persoon van Thom de Graaf benoemd. Binnen vier jaar wil minister De Graaf concrete resultaten hebben. Bestuurlijke vernieuwing is een continu proces, want van de overheid wordt verwacht dat het zich constant vernieuwt en dus verbetert. Dus ook na deze vier jaar zal er bestuurlijke vernieuwing plaatsvinden.

Bart van Nierop

Bronnen

Jong, H.M. de, 'Openbaar bestuur en bestuurskundig onderwijs; aanzet tot discussie', in: *Bestuurskunde*, nr.2, 1993, p. 94-103
 Nelissen, N.J.M., A.J.A. Godfroi, P.J.M. de Goede, *Vernieuwing van Bestuur, inspirerende visies*, Coutinho, Bussum, 1996
 Rosenthal U., A.B. Ringeling, M.A.P. Bovens, P. 't Hart, M.J.W. van Twist, *Openbaar Bestuur, beleid, organisatie en politiek*, Samsom HD Tjeenk Willink, Alphen a/d Rijn, 1996

Silvio for President

De EU wordt steeds zelfbewuster en gaat steeds meer op basis van gelijkwaardigheid samenwerken met de VS, aldus Paul de Hen in de Elsevier van 16 juli jongstleden. Uit dit artikel werd verder duidelijk hoe de daadkracht en slagvaardigheid van de EU zich steeds verder uitbreidt. Binnen de politieke arena moet men steeds meer rekening gaan houden met de Unie. Dit verschijnsel is eigenlijk geen nieuwtje. Evenmin is het probleem van de geringe aandacht onder de bevolking voor de EU een recent struikelblok in de opmars van de Europese eenwording. Wellicht dat meer media-aandacht hier als een breekijzer kan dienen. En wie kan dat beter hanteren dan de omstreden Italiaanse premier Silvio Berlusconi?

"Europeanen kregen eens wat anders te zien dan het standaard beeld van de 'grijze-muizen-ver-van-mijn-bed-show'"

Grote opschudding in het Europees Parlement werd veroorzaakt door de aanstelling van Berlusconi tot voorzitter. Nog grotere opschudding veroorzaakte het eerste debat, waarin de kersverse voorzitter het vuur aan de schenen werd gelegd. Tijdens dit inmiddels roemruchte debat vergeleek Berlusconi een Duitse Europarlementariër met een nazi-kampbewaker. De media stonden er bol van. Een goede zaak, eindelijk kregen de Europeanen een beeld te zien van Europa dat niet voldeed aan het standaard beeld van de 'grijze-muizen-ver-van-mijn-bed-show'. Weliswaar negatieve publiciteit, maar publiciteit is publiciteit en de EU kan in haar roep om aandacht elke letter gebruiken. Met een voorzitter van de EU als Berlusconi, die in eigen land ook al onder vuur ligt, zullen er waarschijnlijk nog vele letters aan gewijd worden.

Helemaal vreemd is het gebrek van interesse voor de EU natuurlijk niet. Het blijft een vergaande vorm van indirecte democratie, die bovendien nog onvoldoende gelegitimeerd is. Of zoals Bart Tromp haar typeert in het boek *'Democratie in verval?'*: 'een politiek lichaam dat van de formele democratische legitimatie van de deelnemers in nationale termen gebruik maakt om los van elke feitelijke democratische verantwoording, en buiten de openbaarheid, tot onderlinge overeenkomsten te komen over Europa.' Tromp wijst er onder andere op dat de EU nooit bedoeld of georganiseerd is geweest als democratische politieke institutie, het eerder een instrument is van nationale regeringsleiders om de positie van de eigen staat te verbeteren, dat de bestaande speelruimte voor de leidende politici een aangenaam verschijnsel is, en bovendien de sociaal-politieke voorwaarden voor een ware Europese democratie ontbreken. Er zijn gewoon geen Europese strijdpunten en al helemaal geen Europese media. Aandacht van de nationale media voor de EU zou dus een welkome ontwikkeling zijn. De Unie zal dan meer in het dagelijkse wereldbeeld van Jan met de pet komen.

"De EU blijft een vergaande vorm van indirecte democratie, die bovendien nog onvoldoende gelegitimeerd is."

Met andere woorden, wanneer de EU een wekelijks item weet te worden bij Hart van Nederland en Piet Paulusma het voltallige Europees Parlement 'Oant Moarn' weet laten te zeggen, zal het met de belangstelling voor de EU wel goed komen. Gelukkig is er Silvio Berlusconi, daar mogen ze in Brussel zich wel voor in hun handjes knijpen.

Koen Bartels